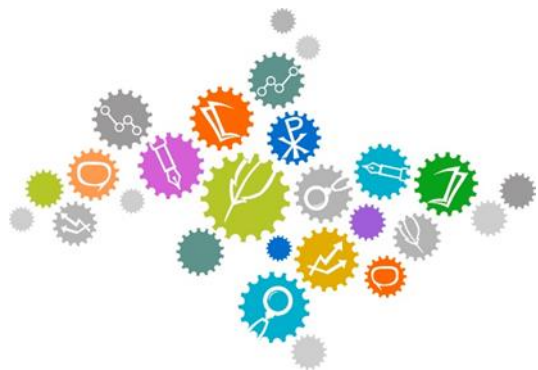

Tiivistelmä julkaisusta 136: Kasteen polulla. Kasteen ja kummiuden teologiaa ja käytäntöjä

Mitä kasteeseen liittyen on tutkittu ja miten kastamisen vähenemistä on kirkossa lähestytty?

Julkaisu kytkeytyy Kirkkohallituksessa vuonna 2018-2020 toteutettuun Kaste ja kummius -hankkeeseen. Taustalla on kehitys, jonka myötä 2000-luvulla kastettujen osuudet ovat laskeneet merkittävästi kaikissa Pohjoismaissa. Edes kirkkoon kuuluvat vanhemmat eivät välttämättä valitse lapsilleen kastamista. Kriisin taustalla voi nähdä yhtäältä sosiologisia muutoksia, mutta toisaalta myös sen, että kirkossa ei aina ole kyetty sanoittamaan kasteen merkitystä nykyihmiselle ymmärrettävästi. Kirjaan sisältyy kolme vertaisarvioitua artikkelia, jotka keskittyvät kasteeseen liittyvän problematiikan avaamiseen.

Hanna Salomäki esittelee artikkelissaan kastetilanteen muutosta Pohjoismaissa 2000-luvulla sekä analysoi Kirkon tutkimuskeskuksen keräämään kyselyaineistoon pohjautuen sitä, mitkä tekijät vaikuttavat suomalaisten päätöksiin kastaa tai jättää lapsi kastamatta sekä miten eri ikäryhmien ja sukupuolten näkemykset poikkeavat toisistaan. Tuloksia peilataan uusiin uskonnollisuuden muutosta käsitteleviin tutkimuksiin.

Jyri Komulainen esittelee artikkelinsa alussa symboliikkaa, joka liitetään maailman uskonnoissa veteen. Tämän jälkeen hän esittää katsauksen kristillisen kasteteologian perusteisiin ja osoittaa ajankohtaisin esimerkein, että luterilainen perinne poikkeaa yleisemmästä uskonnollisuudesta ja myös monien kristillisten kirkkojen linjasta: luterilaisuudessa pidetään vettä korostuneen vähäpätöisenä asiana, joka saa merkityksensä vain Jumalan sanan kautta. Artikkelin päätteeksi Komulainen esittää kasteteologian tarkistamista siten, että otetaan huomioon ajan muuttunut uskonnollisuus: esimerkiksi uushenkisyyden sävyttämässä ilmapiirissä voitaisiin korostaa vanhaa kristillistä ilmausta kasteesta ”valaistumisen kylpynä”.

Helena Kauppila tutkii artikkelissaan kasteeseen liitettyjä tunne merkityksiä. Aineistonaan hän käyttää kastetta ja nimiäisiä koskevia blogikirjoituksia. Kauppila esittää, että erilaisten tunteiden kirjo ja niiden syvyys ilmenee siinä, miten ristiäisistä ja nimiäisistä kirjoitetaan. Analyysi blogikirjoituksista osoittaa, että rituaalissa tapahtuva pysähtyminen lapsen syntymän äärelle ja rituaaliin sisältyvät jaetut tehtävät auttavat käsittelemään tunteita, joita uusi elämäntilanne synnyttää vanhemmissa, isovanhemmissa, muissa sukulaisissa ja ystävissä.

Minna Valtosen ja Päivi Sutisen artikkeli käsittelee sitä, miten Diakonia-ammattikorkeakoulun kirkon alan opiskelijat tulkitsevat kasteen ja kummiuden merkitystä. Kyselyaineiston pohjalle rakentuva artikkeli käsittelee uskonnollisten seremonioiden tärkeyttä opiskelijoiden ajatusmaailmassa. Tulokset osoittavat, että

yleisemmät suomalaisen uskonnollisuuden muutostrendit näkyvät myös kirkon alalle opiskelevien ajatusmaailmassa. Vaikka kirkon alan opiskelijat suhtautuvat tutkimuksen perusteella myönteisemmin lapsen kastamiseen kuin suomalaiset yleensä, myös heidän joukossaan ilmeni jopa kriittistä suhtautumista lapsen kastamiseen: tällöin korostettiin lapsen oikeutta valita tai nähtiin lapsikaste Raamatun vastaisena. Vastauksissa herätti huomiota myös se, että opiskelijat pitivät kristillistä toimitusta vähiten tärkeänä aikuistumisen yhteydessä, vaikka kirkon tilastojen mukaan rippikouluun osallistuu yli 70 prosenttia ikäluokasta.

Vertaisarvioitujen tutkimusartikkeleiden lisäksi julkaisussa esitellään kasteeseen ja kummiuteen liittyvä kehitystyötä, jota on tehty erityisesti isoissa seurakuntayhtymissä. Jussi Laine, Eeva Salonen, Anna Äystö, Heikki Lehti ja Merja Halivaara kirjoittavat yhteisessä artikkelissaan kokemuksista, joita on saatu Helsingissä, Vantaalla, Espoossa ja Tampereella tehdyistä kehittämishankkeista. He esittelevät muun muassa viestinnällisiä materiaaleja, palautteen keruuta ja tapahtumia haastaen kokonaiskirkolliseen työskentelyyn. Kirja päättyy loppukatsaukseen, jossa Jarmo Kokkonen ja Katri Vappula kokoavat yhteen kirkollisen kehittämistyön keskeisiä havaintoja ihmiskeskeisestä toimintamallista, kehittämisprosessien koordinoinnista ja johtamisesta sekä luovan teologisen työskentelyn merkityksestä.

[Kasteen polulla. Kasteen ja kummiuden teologiaa ja käytäntöjä.](#) Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 136.